

Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

26

czerwca
niedziela / Sun
18:00

NFM, Sala Główna KGHM

Perła polskiego baroku

Andrzej Kosendiak – dyrygent

Chór I:

Aldona Bartnik – sopran, Matthew Venner – kontratenor,
Maciej Gocman – tenor, Jonathan Brown – bas

Chór II:

Aleksandra Turalska – sopran, Piotr Łykowski – kontratenor,
Tomáš Lajtkep – tenor, Jerzy Butryn – bas

Wrocław Baroque Ensemble:

Zbigniew Pilch (koncertmistrz), Mikołaj Zgółka, Noemi Kuśnierz,
Małgorzata Kosendiak – skrzypce, Julia Karpeta – viola da gamba,
Janusz Musiał – kontrabas, Přemysl Vacek, Anton Birula – teorby,
Marta Niedźwiecka – pozytyw, Johannes Kronfeld, Hans-Martin Schlegel,
Masafumi Sakamoto – puzony, William Lyons – fagot

PROGRAM:

Marcin Mielczewski (1605/8–1651) [70']

Missa Triumphalis: Kyrie, Gloria

Canzona quarta

Dixit Dominus

Laudate pueri

Laetatus sum

Nisi Dominus

Lauda Jerusalem

Magnificat primi toni

Canzona seconda

Triumphalis Dies

Laudate Dominum in sanctis eius

Audite et admiramini

Currite populi

KONCERT W RAMACH CYKLU 1000 LAT MUZYKI WE WROCŁAWIU

WROCŁAW 2016
Europejska Stolica Kultury

SPONSOROWANE ZE ŚRODKÓW

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego**

Omówienie

Agata Adamczyk

Czy Bach znał twórczość Marcina Mielczewskiego? Jest to wysoce prawdopodobne. Mielczewski był jednym z najpopularniejszych muzyków wczesnego baroku, czyli XVII-wiecznej Europy. W czasach, kiedy przyszedł kantor lipski uczył się w szkole św. Michała w Lüneburgu, w zbiorach tejże szkoły znajdowały się odpisy utworów polskiego kompozytora. Takie odpisy sporządzane były przez muzyków kościelnych i dworskich działających w Polsce, na Morawach, na Słowacji, na Śląsku, w Saksonii, Turynii, Danii i w Szlezwiku Holsztynie, zarówno w środowiskach katolickich, jak i protestanckich. Na kompozycjach Polaka wzorowali się nawet ukraińscy i rosyjscy twórcy wielogłosowej muzyki cerkiewnej.

Kiedy urodził się Mielczewski? Nie ma pewności. Datę tę określa się w przybliżeniu na lata 1605–1608. Pierwsze potwierdzone informacje o kompozytorze pochodzą dopiero z 1632 roku, kiedy był muzykiem w słynnej kapeli królewskiej Władysława IV Wazy. To, co działo się w jego życiu wcześniej, dla muzykologów stanowi na razie nierozwiązaną zagadkę. Kapela dworska Władysława IV wykonywała utwory religijne i świeckie, w tym nawet włoskie opery powstałe na zamówienie króla. Główną siedzibą zespołu była Warszawa, jednak podróżował on często do Wilna, Krakowa i innych miast.

Na ówczesnych dworach polskich oraz w otoczeniu hierarchów kościelnych warunki do uprawiania nowoczesnej muzyki wokalnie-instrumentalnej, zwłaszcza włoskiej, były niezwykle sprzyjające. Upodobania królów i biskupów z pewnością wynikały z ich doznań artystycznych podczas licznych pobytów w Italii. Zgodnie z panującą modą na styl włoski do kraju sprowadzano muzyków z południa Europy.

W 1644 lub 1645 roku Mielczewski został kapelmistrzem najmłodszego brata Władysława IV – Karola Ferdynanda Wazy, biskupa wrocławskiego i plockiego. Zespół biskupa-królewicza należał do jednego z najlepszych w ówczesnej Rzeczypospolitej. Patron

mógł poszczycić się faktem, że grali w nim Polacy oraz włoscy wirtuozi z Rzymu, a nawet Neapolu. Dlatego stanowisko kapelmistrza niosło za sobą niebywałą prestiż. Mielczewski zajmował je do końca swojego życia. Zespół, towarzysząc Karolowi, a właściwie za nim podążając, najczęściej przebywał w Wyszkwowie i Broku na Mazowszu oraz na Śląsku, a także w Warszawie.

Niewiele wiemy o życiu prywatnym kompozytora. Z pewnością był on dwukrotnie żonaty; z pierwszą żoną, Urszulą Manuszówną, miał syna Stanisława i trzy córki – Elżbietę, Dorotę i Agnieszkę, z drugą, Jadwigą Kotaczkówną, jednego syna – Franciszka Sylwestra. Muzyk podróżował do Gdańska oraz Nysy i Opola, gdzie prawdopodobnie spędził około pół roku. Inne fakty z życia, takie jak adres zamieszkania czy wartość posagu wniesionego przez matzonki (majątek w Ujazdowie, kamienica tuż koło Barbakanu w murach Starego Miasta Warszawy oraz druga zakupiona nieopodal, świadcząca o korzystnej sytuacji finansowej nabywców) jako ciekawostkę podaje muzykolog dr hab. Barbara Przybyszewska-Jarmińska w swojej pracy poświęconej kompozytorowi. Mielczewski zmarł w Warszawie we wrześniu 1651 roku i prawdopodobnie, zgodnie z życzeniem wyrażonym w testamencie, został pochowany w kościele św. Jacka (nieдалeko miejsca zamieszkania). Cały swój dorobek kompozytorski ofiarował Karolowi Ferdynandowi.

Mielczewski był najbardziej znanym w Europie polskim kompozytorem XVII wieku. Ten fakt zasługuje na szczególną uwagę. Jego utwory grano w ośrodkach niemieckich, w Danii, Gdańsku, na Śląsku, Morawach, Słowacji i Ukrainie, w Rosji i przypuszczalnie nawet w Paryżu. W swojej twórczości postugiwał się charakterystyczną dla siebie techniką koncertującą zarówno w instrumentalnych canzonach oraz utworach wokalnie-instrumentalnych o niewielkiej obsadzie, jak i monumentalnych utworach wielochórowych budowanych na zasadzie dialogu solo – tutti. Mielczewski nawiązywał do rozwiązań kompozytorów weneckich, takich jak Claudio Monteverdi czy Giovanni Rovetta, oraz rzymskich, znanych mu

z dworu królewskiego polskich Wazów, takich jak Giovanni Francesco Anerio czy Marco Scacchi, jak również bolońskich, takich jak Girolamo Giaccobi. W swoich utworach wykorzystywał także melodie pieśni i tańców, zwłaszcza popularnych w Polsce.

Styl koncertujący był wykładnikiem nowoczesnego myślenia i właściwie zdominował XVII oraz XVIII wiek. Zasadniczą tendencją wszystkich sztuk okresu baroku było zadziwianie i zaskakiwanie odbiorcy. Na gruncie muzyki odbywało się to poprzez stosowanie różnorodnych kontrastów w zakresie wszystkich elementów dzieła muzycznego. Jak podaje Bohdan Pocię, styl koncertujący obejmował muzykę kościelną środowisk katolickich (Włochy, Polska, Francja) oraz protestanckich (Niderlandy, Niemcy). Wcześniej partie instrumentalne wyłączenie zdwajały lub zastępowały głosy wokalne. Zgodnie z nową praktyką wykonawczą partie instrumentalne usamodzielniały się, kompozytorzy zaczęli stosować kontrasty – wolumenu brzmienia, kolorytu, tempa i rytmu.

Obecnie cały znany dorobek Mielczewskiego obejmuje ponad sto dwadzieścia kompozycji. Około sześćdziesięciu z nich zachowało się w całości (dwie w formie druku, reszta w rękopiśmiennych odpisach), około trzydziestu innych – we fragmentach, pozostałe znane są tylko z tytułu. Wśród zachowanych dzieł zdecydowaną większość stanowią utwory religijne z tekstem łacińskim, wykonywane przez zespoły śpiewaków z towarzyszeniem instrumentów lub a cappella. Rękopiśmienne kopie (na ogół niedatowane, ale pochodzące z drugiej połowy XVII wieku) obecnie znajdują się w archiwach w Berlinie (m.in. zbiór z dawnej Biblioteki Miejskiej we Wrocławiu), Paryżu, Kromieryżu, Lewoczy i Wilnie, a także w Gdańsku, Warszawie i Krakowie. Niektóre kompozycje, znajdujące się do II wojny światowej w naszym kraju, uważa się za zaginione i znane są one tylko z XX-wiecznych kopii lub fotografii. Około czterdziestu utworów ze zbiorów berlińskich zidentyfikowała i wydała (w latach 1996–1999) dr hab. Przybyszewska-Jarmińska.

Andrzej Kosendiak

Dyrektor Narodowego Forum Muzyki im. W. Lutosławskiego we Wrocławiu, dyrygent i pedagog, należy do najaktywniejszych muzyków i organizatorów życia muzycznego w Polsce. Jest absolwentem Wydziału Kompozycji, Dyrygentury i Teorii Muzyki Akademii Muzycznej we Wrocławiu, w 2013 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego. Przez wiele lat prowadził intensywną działalność pedagogiczną na wrocławskiej Akademii Muzycznej, m.in. w latach 2001–2009 pełnił funkcję kierownika Międzywydziałowej Pracowni Muzyki Dawnej. Od 2014 roku jest profesorem Akademii Muzycznej w Gdańsku. Zainicjował cykl wydawnictw płytowych *1000 lat muzyki we Wrocławiu*, jest pomysłodawcą i kierownikiem artystycznym projektu nagrania dzieł wszystkich Witolda Lutosławskiego – w ramach serii *Opera omnia* ukazało się dotąd sześć albumów. Dzięki jego staraniom realizowany jest wspólny projekt fonograficzny P. McCreecha i Chóru NFM

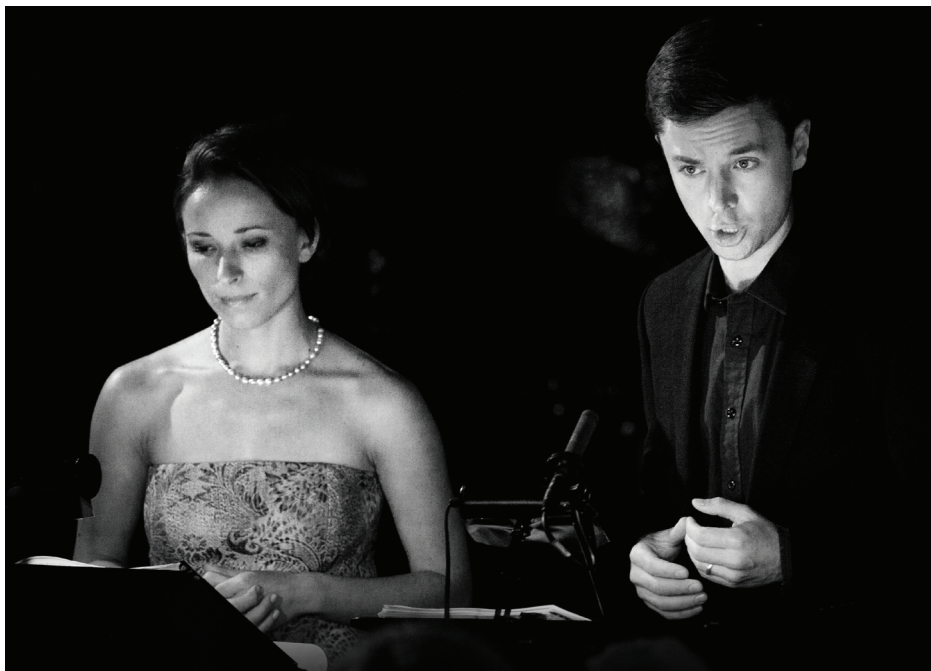
obejmujący nagrania wielkich dzieł oratoryjnych. Szczególnym zainteresowaniem artysty cieszy się muzyka dawna: w 1985 roku współzałożył zespół Collegio di Musica Sacra i do dziś nim kieruje. Koncertował w wielu krajach Europy, a także w USA, występował na najbardziej prestiżowych festiwalach i w renomowanych salach koncertowych. Nagrał nieznane dotąd dzieła z Biblioteki Uniwersyteckiej we Wrocławiu, z Biblioteki w Strasburgu, a także płyty zawierające dzieła A.M. Bononciniego, G.G. Gorczyckiego, W.A. Mozarta i B. Pękiela. Regularnie dyryguje NFM Filharmonią Wrocławską i Chórem, Wrocławską Orkiestrą Barokową oraz zespołami filharmonicznymi z całej Polski.

Aldona Bartnik

W 2016 roku ukończyła studia magisterskie w Royal Conservatoire w Hadze, gdzie doskonaliła swoje umiejętności pod kierunkiem R. Dams, P. Kooija, M. Chance'a, J. Feldman i P. Bertin.

Andrzej Kosendiak, fot. Łukasz Rajchert

Aldona Bartnik i Matthew Venner, fot. Joanna Stoga

Wykonuje przede wszystkim dzieła muzyki dawnej, ale sięga też do utworów klasycznych i wczesno-romantycznych. Znaczący wpływ na rozwój artystki miała siedmioletnia współpraca z Chórem NFM. Od 2015 roku regularnie koncertuje z tak renomowanymi zespołami, jak Collegium Vocale Gent, De Nederlandse Bachvereniging, Netherlands Radio Choir czy Capella Cracoviensis, a od 2016 roku także z Vox Luminis. Śpiewała pod batutą m.in. G. Antoniniego, K. Junghänela, P. Herreweghe, A. Parrotta, F. Bonizzoniego, J. van Veldhova, B. Bayla, P. McCreasha i J.T. Adamusa. Występowała na wielu prestiżowych festiwalach, w tym BBC Proms, Gent Festival van Vlaanderen, Schleswig-Holstein Music Festival, Barokowe Wieczory w Varażdinie, Wratislavia Cantans, Warszawska Jesień, Tansman Festival, Pieśń naszych korzeni, Maj z muzyką dawną, Serenade! Washington DC Choral Festival, Utrecht Early Music Festival i Scratch Music Days Leiden. W swoim dorobku ma płyty nagrane pod dyrekcją m.in. A. Kosendiaka oraz T. Dobrzańskiego.

Matthew Venner

Studiował w New College w Oxfordzie. Wykonuje szeroki repertuar od dzieł barokowych po muzykę współczesną. Koncertował z wieloma czołowymi grupami wokalnymi, m.in. z The Cardinal's Musick, The Sixteen i The Tallis Scholars. Współpracował z takimi zespołami, jak Ex Cathedra, King's Consort, London Mozart Players, City of Birmingham Symphony Orchestra, Gabrieli Consort, I Fagiolini. Jest członkiem Orlando Consort, a także chórzystą Katedry św. Pawła w Londynie (jako Vicar Choral). Występował w wielu produkcjach scenicznych, w tym *I went to the house but did not enter* Goebbelsa z Hilliard Ensemble w Teatrze Narodowym w Pradze oraz w *Burzy* Szekspira w Globe Theatre w Londynie. Uczestniczył też w inscenizacji *Requiem* Duruflého z Birmingham Royal Ballet, a także *Orfeusza i Eurydyki* Glucka w Royal Opera House z Monteverdi Choir pod dyrekcją J.E. Gardinera. Zrealizował szereg nagrań dla brytyjskiej wytwórni Hyperion. W Polsce regularnie nagrywa jako solista dla Narodowego Forum Muzyki.

Maciej Gocman, fot. Sławek Przerwa

Maciej Gocman

Jest cenionym w kraju i za granicą specjalistą w zakresie wykonawstwa muzyki dawnej; w kręgu jego zainteresowań znajduje się również muzyka współczesna. Na stałe współpracuje z Cantores Minores Wratislavienses, Ars Cantus oraz Collegio di Musica Sacra, ponadto koncertuje z takimi zespołami, jak Capella Cracoviensis, Wrocławska Orkiestra Barokowa, Concerto Polacco, Il Tempo, Arte dei Suonatori, Harmonia Sacra, Subtilior Ensemble, Concerto Köln, Capilla Flamenca, De Labyrintho, Ensemble Weser-Renaissance Bremen, Irish Baroque Orchestra i Warszawska Opera Kameralna. Występował jako solista w Polsce, Europie, Stanach Zjednoczonych i Meksyku pod dyrekcją m.in. M. Gestera, P. Esswooda, E. Lópeza Banzo, K. Masura, P. McCreesha. W jego dorobku fonograficznym znajduje się ponad 40 płyt CD z muzyką różnych epok, liczne nagrania telewizyjne i radiowe. Od kilku lat z włoskim zespołem muzyki dawnej Cappella Augustana realizuje dla wytwórni płytowej Brilliant Classics projekt nagrania wszystkich dzieł H. Schütza.

Jonathan Brown

Urodził się w Toronto, studiował w RCM, na Uniwersytecie w Cambridge oraz w Britten-Pears School w Aldeburgh. W swoim repertuarze ma następujące role operowe: Marcello (*Cyganeria*), Golaud (*Pelleas i Melizanda*), Hrabia Almaviva (*Wesele Figara*), Don Giovanni, Eneasz (*Dydona i Eneasz*), Polifem (*Acis i Galatea*), a także Jazon, Jowisz (*La Calisto*) oraz Ariodate (*Kserkses*). Zadebiutował pod batutą sir J.E. Gardinera w Holandii w 2000 roku. Repertuar koncertowy artysty to m.in. *Te Deum* Dvořáka z Czech National Orchestra, koncert bożonarodzeniowy z Royal Philharmonic Orchestra, Bach z City of London Sinfonia w Barbican Centre w Londynie. Nagrania: *Venus and Adonis* oraz *Oda do św. Cecylii* (Harmonia Mundi) oraz *The Golden Legend* (Hyperion). W najbliższych planach śpiewaka znajduje się występ w roli Garibalda w *Rodelindzie* Händla pod batutą Ch. Curmyna z zespołem Early Opera Company.

Jonathan Brown, fot. archiwum artysty

Wrocław Baroque Ensemble

Wrocław Baroque Ensemble to założony przez Andrzeja Kosendiaka zespół instrumentów dawnych, który działa pod jego kierownictwem artystycznym, wykonując przede wszystkim repertuar barokowy ze szczególnym uwzględnieniem muzyki polskiej. Gościł na takich festiwalach, jak Wratislavia Cantans czy Usedomer Musikfestival. Zespół wydał dwa albumy z muzyką G.G. Gorczyckiego (pierwszy z nich uhonorowano Wrocławską Nagrodą Muzyczną, zaś obydwa wyróżniono nominacją do Fryderyka), a także CD *Salzburska Msza Maryjna* z muzyką liturgiczną Mozarta. W najbliższych planach zespołu jest wydanie dwóch płyt z dziełami Marcina Mielczewskiego.

PEŁNE BIOGRAMY ARTYSTÓW:

www.nfm.wroclaw.pl/repertuar/biogramy

Wrocław Baroque Ensemble, fot. Łukasz Rajchert

Organizator:

Partner strategiczny:

Bank Polski

Złoty sponsor:

NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia, współprowadzona przez:

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

